

Ielikums

ECB SPECIĀLISTU MAKROEKONOMISKĀS IESPĒJU APLĒSES EURO ZONAI

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2009. gada 23. februārim, ECB speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomiskās attīstības iespēju aplēses.¹ Paredzams, ka reālā IKP gada vidējais kāpums 2009. gadā būs negatīvs (no -3.2% līdz -2.2%), iekams tas paaugstināsies 2010. gadā (no -0.7% līdz 0.7%), atspoguļojot pasliktinātu pasaules tautsaimniecības izaugsmes un iekšzemes pieprasījuma perspektīvu. Gaidāms, ka inflāciju mazinās preču cenu sarukums un ekonomiskās aktivitātes kritums. Paredzams, ka 2009. gadā kopējā SPCI vidējais pieauguma temps būs no 0.1% līdz 0.7% un 2010. gadā – no 0.6% līdz 1.4%.

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm, valūtu kursiem, preču cenām un fiskālo politiku

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm un gan enerģijas, gan neenerģijas preču cenām balstīti uz tirgus gaidām atbilstoši stāvoklim 2009. gada 13. februārī.² Pieņēmumi par īstermiņa procentu likmēm ir tīri tehniska rakstura. Īstermiņa procentu likmes nosaka pēc 3 mēnešu EURIBOR, tirgus gaidas iegūstot, pamatojoties uz biržā tirgto nākotnes līgumu procentu likmēm. Saskaņā ar šo metodi īstermiņa procentu likmju kopējais vidējais rādītājs 2009. gadā būs 1.8% un 2010. gadā – 2.1%. Tirgus gaidas attiecībā uz euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju nominālajām peļņas likmēm rāda, ka 2009. gadā vidējais līmenis būs 4.2% un 2010. gadā – 4.6%. Pamataplēsē ņemti vērā pašreizējie stingrie finansēšanas nosacījumi, bet arī ietverts pieņēmums, ka banku aizdevumu procentu likmju starpības ar minētajām procentu likmēm iespēju aplēšu periodā nedaudz samazināsies. Līdzīgi tiek pieņemts, ka pašlaik stingrie kreditēšanas nosacījumi iespēju aplēšu periodā pakāpeniski tiks atviegloti. Runājot par preču cenām, pamatojoties uz tendenci biržā tirgto nākotnes līgumu tirgū divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas termiņā, pieņemts, ka gada vidējās naftas cenas 2009. gadā būs 49.3 ASV dolāri par barelu un 2010. gadā – 57.4 ASV dolāri par barelu. Pieņemts, ka pārtikas preču cenas ASV dolāros pasaulē 2009. gadā samazināsies par 11.8% un 2010. gadā paaugstināsies par 4.9%. Prognozēts, ka citu preču (t.i., neenerģijas un nepārtikas preču) cenas ASV dolāros 2009. gadā būtiski (par 29.8%) samazināsies un 2010. gadā palielināsies par 6.0%.

Izdarīts tehniskais pieņēmums, ka iespēju aplēšu periodā divpusējie valūtas kursi nemainās salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem, kas dominēja divu nedēļu laikā līdz pēdējam datu aktualizēšanas termiņam. Tas nozīmē, ka euro kurss attiecībā pret ASV dolāru 2009. un 2010. gadā būs 1.29 un ka efektīvais euro kurss 2009. gadā būs vidēji par 2.4% zemāks nekā 2008. gada vidējais rādītājs un 2010. gadā – vidēji par 0.1% zemāks nekā 2009. gada vidējais rādītājs.

Pieņēmumi par fiskālo politiku pamatoti uz atsevišķu euro zonas valstu budžeta plāniem, kas bija pieejami 2009. gada 13. februārī. Tie ietver visus politikas pasākumus, kurus jau apstiprinājuši valstu parlamenti vai kurus valdības jau detalizēti izstrādājušas un kurus varētu apstiprināt likumdošanas procesā. Iespēju aplēsēs īpaši ņemti vērā stimulējošu fiskālo pasākumu kopums, kas apstiprināts vairākās valstīs.

¹ ECB speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses papildina Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses, ko divas reizes gadā kopīgi sagatavo ECB un euro zonas nacionālo centrālo banku eksperti. Izmantotās metodes atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēsēs izmantotajām metodēm, kas aprakstītas dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* ("Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu sagatavošanas rokasgrāmata"; ECB, 2001. gada jūnijs), kurš pieejams ECB interneta lapā. Lai atspoguļotu ar iespēju aplēsēm saistīto nenoteiktību, katra mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Katra mainīgā lieluma un katra perioda robežas atbilst uz modeli balstītam 75% varbūtības intervālam. Izmantotā metode izskaidrota dokumentā *New procedure for constructing ECB staff projection ranges* ("Jauna ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2008. gada septembris), kas arī pieejams ECB interneta lapā.

² Naftas un pārtikas cenu pieņēmumi balstīti uz biržā tirgto nākotnes līgumu cenām līdz 2010. gada beigām. Tiek pieņemts, ka pārējo preču cenas līdz 2009. gada beigām atbilstīs biržā tirgto nākotnes līgumu cenām un pēc tam attīstīsies atbilstoši pasaules ekonomiskajai aktivitātei.

Pieņēmumi attiecībā uz starptautisko vidi

Pasaules tautsaimniecības perspektīva 2008. gada pēdējā ceturksnī ievērojami pasliktinājās, paplašinoties negatīvo reakciju ķēdei starp finanšu krīzi un reālo ekonomisko aktivitāti attīstītajās valstīs un tās ietekmei arvien spēcīgāk izpaužoties attīstības valstīs, īpaši saistībā ar globālās tirdzniecības sabrukumu. Paredzams, ka pasaules tautsaimniecība piedzīvos smagāko un sinhronāko lejupslīdi daudzu gadu desmitu laikā. Tiek lēsts, ka pasaules reālā IKP gada vidējais pieaugums ārpus euro zonas saruks no 3.6% 2008. gadā līdz 0.2% 2009. gadā un 2010. gadā atkal mēreni pieaugs (līdz 2.5%), izpaužoties visā pasaulē veikto plašo politikas pasākumu rezultātiem. Gaidāms, ka globālās aktivitātes lejupslīde īpaši ietekmēs euro zonas galvenos tirdzniecības partnerus. Tādējādi 2009. gadā euro zonas eksporta tirgos paredzams negatīvs pieaugums (-5.3% salīdzinājumā ar 4.1% pieaugumu 2008. gadā), pēc tam atkal atjaunojoties 2010. gadā (1.9%).

Reālā IKP pieauguma iespēju aplēses

Kopš 2008. gada 2. ceturkšņa reālā IKP pieaugums euro zonā bijis negatīvs. Gada pēdējā ceturksnī IKP salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pazeminājās par 1.5%. Kā liecina jaunākie īstermiņa ekonomiskie rādītāji un apsekojumi, 2009. gadā gaidāma turpmāka IKP pazemināšanās, tomēr mazākā mērā nekā 2008. gada beigās. Šis kritums atspoguļo eksporta apjoma sarukumu vienlaikus ar iekšzemes pieprasījuma samazināšanos. Vājā aktivitāte pasaulē un augstais nenoteiktības līmenis īpaši ietekmē ieguldījumu perspektīvu. Paredzams, ka īpaši samazināsies ieguldījumu mājoklī apjoms, papildus atspoguļojot mājokļu tirgus korekcijas vairākās euro zonas valstīs. Tiek lēsts, ka privāto patēriņu mazinās darba tirgus situācijas pasliktināšanās un zemā konfidence. Gaidāms, ka nesēnās negatīvās norises, piemēram, pasaules tirdzniecības pavājināšanos, konfidences kritumu un stingrākus finansēšanas nosacījumus, iespēju aplēšu periodā tikai pakāpeniski nomainīs labvēlīgāka attīstība. Taču 2010. gadā paredzama atveseļošanās, kas atspoguļos plašo makroekonomisko stimulu pozitīvo ietekmi euro zonā un pārējās pasaules valstīs un pasākumus, kas veikti, lai veicinātu finanšu sistēmas funkcionēšanu. Tiek lēsts, ka šo atveseļošanos noteiks eksports, gaidāmā finanšu tirgu normalizēšanās un mājokļu tirgu stabilizēšanās. Paredzams, ka kopumā reālais IKP pēc 0.8% kāpuma 2008. gadā 2009. gadā saruks (kritums robežās no -2.2% līdz -3.2%), bet pēc tam 2010. gadā gaidāmās pārmaiņas ir no -0.7% līdz +0.7%.

A tabula. Makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai

(gada vidējās pārmaiņas; %)^{1), 2)}

	2008	2009	2010
SPCI	3.3	0.1 – 0.7	0.6 – 1.4
Reālais IKP	0.8	-3.2 – -2.2	-0.7 – 0.7
Privātais patēriņš	0.5	-1.2 – -0.2	-0.4 – 1.0
Valdības patēriņš	2.1	1.3 – 2.1	1.1 – 1.9
Kopējā pamatkapitāla veidošana	0.3	-8.6 – -5.8	-4.3 – -0.3
Eksports (preces un pakalpojumi)	1.8	-9.7 – -6.9	-0.9 – 1.9
Imports (preces un pakalpojumi)	1.8	-8.0 – -5.0	-1.6 – 2.6

1) Reālā IKP un tā sastāvdaļu iespēju aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati. Eksporta un importa iespēju aplēsēs ietverta euro zonas iekšējā tirdzniecība.

2) IKP dati attiecas uz visām 16 euro zonas valstīm. Ar 2009. gadu iespēju aplēšu SPCI diapazonos Slovēnija ietverta kā euro zonas dalībniece. 2009. gada vidējās procentuālās pārmaiņas aprēķinātas, iekļaujot Slovēniju euro zonā jau 2008. gadā.

Cenu un izmaksu iespēju aplēses

Gaidāms, ka preču cenu krituma un agrāko preču pārmaiņu izraisīto bāzes efektu dēļ, kā arī arvien vairāk atspoguļojot tautsaimniecības perspektīvas pasliktināšanos, SPCI gada vidējā inflācija 2009. gadā samazināsies līdz

0.1–0.7% (2008. gadā – 3.3%). Paredzams, ka 2010. gadā inflācija būs 0.6–1.4%. Gaidāms, ka sliktā euro zonas tautsaimniecības perspektīva visā iespēju aplēšu periodā ierobežos iekšzemes cenu spiedienu. Gaidāms, ka īpaši atlīdzība vienam nodarbinātajam, kas 2008. gadā spēcīgi pieauga, būtiski samazināsies un, darba tirgus situācijai pasliktinoties un inflācijai pazeminoties, darba samaksas kāpums būs mazāks gan valsts, gan privātajā sektorā. Paredzams, ka peļņas maržu samazinājums turpinās pazemināt inflāciju. Visbeidzot, gaidāms, ka zemā inflācija pasaulē palīdzēs ierobežot importa cenas.

Salīdzinājums ar 2008. gada decembra iespēju aplēsēm

Salīdzinājumā ar 2008. gada decembra "Mēneša Biļetenā" publicētajām Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm 2009. un 2010. gadā paredzamie reālā IKP pieauguma diapazoni būtiski pazemināti, atspoguļojot zemāku aktivitāti visā pasaulē, aktīvu cenu kritumu un konfidences pavājināšanos.

2009. un 2010. gadā paredzamie kopējā SPCI gada pieauguma tempa diapazoni tagad ir ievērojami zemāki par 2008. gada decembrī paredzētajiem diapazoniem, galvenokārt atspoguļojot enerģijas un pārtikas preču cenu pārskatīšanu un pazemināšanu, bet arī zemākas aktivitātes ietekmi uz darba samaksu un cenām.

B tabula. Salīdzinājums ar 2008. gada decembra iespēju aplēsēm

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2008	2009	2010
Reālais IKP – 2008. gada decembris	0.8 – 1.2	–1.0 – 0.0	0.5 – 1.5
Reālais IKP – 2009. gada marts	0.8	–3.2 – –2.2	–0.7 – 0.7
SPCI – 2008. gada decembris	3.2 – 3.4	1.1 – 1.7	1.5 – 2.1
SPCI – 2009. gada marts	3.3	0.1 – 0.7	0.6 – 1.4

© Eiropas Centrālā banka, 2009

Adrese: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany
 Pasta adrese: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany
 Tālrunis: +49 69 1344 0
 Fakss: +49 69 1344 6000
 Interneta lapa: <http://www.ecb.europa.eu>

Visas tiesības rezervētas.

Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.